

flyta. *En e. menniska. E-t folk. E. granne. Han är i själ och hjerta e.* — Brukas stundom som substantiv: *Den, de e-e. Den E-e* säges någon gång äfv. i samma mening som *Den Onde* (jfr. *Djefvul*, 2.). — *Syn. Se Ond.* — *b)* (om sak) Som innefattar, hyser, uttrycker, tillkännagifver, röjer elakhet. *En e. själ, karakter, ett e-t sinne, hjerta. E. handling, gerning. E-a afsigter. Ett e-t ansigte, utseende. E. min, uppsyn. E-t drag. E-a knep, konster, ränker. Spela någon ett e-t spratt.* — *2) a)* (om person) Böjd för att genom förtal beröfva andra deras heder. *Denna gamla fru är mycket e.; hon förtalar alla menniskor.* — *Syn. Smädelysten, Fallen för förtal.* — *b)* (om sak) Som uttrycker, tillkännagifver, röjer smädelyst, böjelse att förtala. *E-t tal, e-a ord. Hon har en e. tunga,* är fallen för att förtala folk. *E. tunga* säges äfv. i samma mening som *Smädetunga*, om en menniska, som gerna förtalar andra. — *Syn. Smädlig.* — *5) a)* (om person) Böjd för att göra andra ledsna, allvarsamt sära deras känslor. *Hon var nog e. att vilja förebrå honom modrens ringa härkomst.* — *Syn. Försmädlig, Obeskedlig.* — *b)* (om sak) Som tillkännagifver sådan böjelse. *E-t tal, e-a ord, e-t infall, skämt, e. qvickhet,* som har för afsigt att sära. — *Syn. Försmädlig, Sarkastisk.* — *4) a)* (om person) Som bryr, söker att göra någon förlägen. *Man är e. emot en ung flicka, då man bryr henne för hennes fästman.* — *Syn. Försmädlig, Stygg, Obeskedlig, Malitiös.* — *5) a)* (om person) Som bemöter andra med hårdhet, stränghet, grymhet. *Denne far är ganska e. emot sina barn. Vara e. emot sitt folk.* — *Syn. Hård, Stygg, Obeskedlig.* — *b)* (om sak) Som innefattar, röjer, uttrycker en sådan hårdhet. *Röna ett e-t bemötande.* — *6)* (om barn) Som artar sig illa. *Ett e-t barn. E-a pojke, skall du då aldrig bli folk!* — *Syn. Stygg, Obeskedlig, Odygdig, Vanartad, Ostyrig.* — *7) Dälig. E. väg. E-a vätskor. E. mage. E-a tider. E-t rykte. E. väna.* — *8)* Som smakar illa. *E. mat, frukt. E-t vin. Ett e-t medikament.* — *9)* Plågsam. *En e. tand,* som värker mycket. *Mitt hufvud är e-t,* jag har ondt i hufvudet. — *10) E-t tecken,* olycksbådande, som ej betyder något godt. — *11) E. häst,* svår att styra, bångstyrig, ostyrig.

Anm. Ordet, som i äldre tider skrefs *Ilak*, torde rätteligen böra härledas ifrån *Ill* och *Lag*, lag, sätt, vis, då det ursprungligen betydde: som icke håller lag och fred, ond i sitt handlingsätt, som stör andras lugn och ro.

ELAKARTAD, a. 2. Af elak, svår, farlig beskaffenhet. *E. feber.*

ELAKHET, f. 5. (utan plur.) 1) Egenskapen att vara elak. Brukas nästan endast i moralisk mening. *Se Elak*, bem. 1—6. *a) Menniskors e. E-en af en handling. Afsigters e.* — *b) Hennes e. är så stor, att hon förtalar sina bästa vänner.* — *c) E-en i en anmärkning, ett skämt.* — *d) Lågg nu band på din elakhet och bry icke den stackars flickan mera.* — *e) E. emot andra, mot tjänstefolk.* — *f) Ett barns e.* — *Syn. a) Se Ondska.* — *b) Smädelyst, Fallenhet, böjelse att svärta, smäda, förtala.* — *c) Försmädlighet, Sarkasm.* — *d) Försmädighet.* — *e) Hårdhet, Styggghet.* — *f) Styggghet, Odygdighet, Odygd, Vanartighet, Ostyrighet.* — *2)* (med plur.) Elak gerning, handling. *Detta var en e. af honom. Jag har rönt många e-er af honom.* — *3)* (med plur.) Försmädligt, särande, bitande yttrande, infall; stickord.

ELAKT, adv. *Se Illa.*

ELASTICITET, ----ët, f. 3. sing. *Se Spänstighet.*

ELASTISK, a. 2. *Se Spänstig.*

ELD, m. 2. 1) (utan plur.) Lyse och värme, som vid kroppars förbränning lösgöres och i förening, under formen af ett vanligtvis gulaktigt eller ljusrött sken, uppstiga i luften. *De Gamle betraktade e-en såsom ett af de fyra elementerna. E-ens dyrkan. E-ens natur, egenskaper. Vulkanernas e. En underjordisk e. Slå e. med flinta och eldstål, frambringa eld derigenom, att man slår ett eldstål emot en flinta. Stålet ger e. Porfyr ger e. emot stål.* — Brukas ofta med afseende på de förstörande verknin-garna deraf, t. ex.: *Sätta, sticka e. på ett hus,* antända ett hus, för att uppbränna det. *Taga, falla e.,* antändas af eld. *Hämma e-ens framfart. E-ens härjningar. E-en fallade i gardinerna. E-en är lös,* eldsvåda har utbrustit. *Härja med e. och svärd,* med mord och brand. — (Fig. fam.) *Det är som att tända e. i krut,* säges om den, som lätt utbryter i vrede. *Falla e.,* blifva hastigt ond, förrågad. *Spruta e. och lågor,* öfverlemna sig åt häftiga utbrott af vrede. *Sky hvarken e. eller vatten,* frukta ingenting. — *Syn. Låga; Brand.* — *2)* (med plur.) Det ljussken och den värme i förening, som med afsigt frambringas genom förbränning af ved eller andra brännbara ämnen; äfv. brinnande bränse, ved, brinnande ämnen. *En e. af ved, af ris, af kol. Den heliga e-en,* som brann i Vestas tempel. *Göra, tända upp e. Göra upp e. i bakugnen, i spiseln. E-en brinner bra, däligt, börjar slockna. Sköta, vakta, laga om, släcka e-en. E-en börjar taga sig,* börjar brinna friskt. *Gå fram till e-en, för att värma sig. Hålla något för e-en till torkning. Sätta en gryta, en panna på e-en. Taga en panna af e-en. Vara i stånd att kasta, störta sig i e-en för någon,* vara färdig till allt, för att visa någon sin tillgifvenhet. *Gå i e-en för någon,* våga lif och blod för någon. (Fig.) *Helvetets e.,* de fördömdes pina, helvetesstraffen. (Fig. fam.) *En helvetes e.,* utomordentligt stark eld. *Steka någon vid sakta e.,* plåga någon genom att förlänga de intryck af smärta, harm, oro, ängest, som man kunde bespara honom eller förkorta. *Gjuta olja på e-en,* öka en redan våldsam passion; äfv. ännu mer stegra förut befintliga känslor af hat, hämd, harm, förbittring, missnöje. *Låna e.,* ett slags lek; (fig. fam.) göra mycket korta visiter. (Ordspr.) *Brändt barn skyr e-en,* den, som en gång varit i fara, lidit skada, motgång, aktar sig sedan. *Ingen rök utan e.,* intet rykte, utan att det har någon grund eller anledning. *Ur askan i e-en,* se *Aska*, 1. *Grekiska e-en,* ett slags fyrverkerield, som brann under vattnet, och hvaraf man fordom begagnade sig i krig. — Ingår i en mängd sammansättningar, såsom: *Kol-, Ugn-, Kakelugnseld, Helveteseld, Lust-, Vakt-, Fyrverkeri-, Låg-, Flameld, Vädeld, Skogseld,* m. fl. — *3)* (med plur.) Skott af handgevär eller kanoner. *Utsätta sig för fiendens e. Gifva e. på, skjuta på. Underhålla, uthärda en fruktansvärd e. ur handgevären. De voro i skydd för fästningens e. Vänja en häst vid e-en. Gå i e-en,* i striden. *Denne soldat har ännu icke varit med i e-en,* i striden. *Kasta sig midt i e-en,* midt i värsta striden. (Fam.) *Vara emellan två e-ar,* på en gång vara utsatt för tvenne faror, svårigheter, obehagligheter. — Bildar sammansättningarna *Ge-*